

گزارش یازدهمین نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران (۲۹ اردیبهشت تا ۸ خرداد ۱۳۷۷)

تهیه‌کننده: فردین کولائییان
کارشناس ارشد مرکز اطلاع‌رسانی جهاد

اطلاع‌رسانی و نخستین جشنواره صنعت چاپ
بود.

ناشران داخلی

در بخش ناشران داخلی یازدهمین نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران بیش از ۱۱۸۰ ناشر از سراسر کشور آخرین آثار خود را در ۱۱ سالن عرضه نمودند. از این تعداد، حدود ۱۰۸ ناشر در بخش کودک و نوجوان و ۲۳۷ ناشر از شهرستانهای مختلف کشور در نمایشگاه حضور داشتند. در کل استقبال ناشران از نمایشگاه یازدهم نسبت به نمایشگاه دهم رشد ۳۲ درصدی را نشان می‌دهد.

در این بخش بیش از ۴۲ هزار عنوان کتاب در زمینه‌های مختلف ارائه شد که از مجموع عناوین ذکر شده بیش از ۳۸ هزار عنوان کتاب مربوط به رده بزرگسالان و چهارهزار عنوان در ارتباط با کودکان و نوجوانان بود.

از لحاظ تعداد عناوین، نمایشگاه یازدهم نسبت به نمایشگاه دهم بیش از ۱۶ درصد رشد داشته است. هشت درصد از مجموع عناوین کتابهای نمایشگاه یازدهم چاپ ۱۳۷۷، ۳۲ درصد چاپ ۱۳۷۶، ۲۰ درصد چاپ ۱۳۷۵ و ۱۲/۵ درصد چاپ ۱۳۷۴ بودند. کتابهای سال

بی‌گمان فرهنگ و اندیشه در هیچ سرزمینی بدون رونق بازار کتاب به پویایی نخواهد رسید. بازار کتاب بازاری کالایی تجاری یا حتی فرآورده‌ای فرهنگی نیست. بازار کتاب نقطه تلاقی اندیشمندان و اندیشه‌پردازان با مشتاقان تفکر و دانش است. این بازار بزرگ هنگامی رونق می‌یابد که اندیشه‌های شکوفا و پویا وجود داشته باشند که در قالب کتاب یافته‌های نوین خود را ارائه کنند. نمایشگاههای کتاب بهترین مکان و بهترین محل برای تبلور و تلالو بازار بزرگ دانش انسانهاست.

بخش‌های اصلی نمایشگاه یازدهم

بخش‌های اصلی نمایشگاه شامل بخش ناشران داخلی، بخش ناشران خارجی، نمایشگاه

در روز سه‌شنبه ۲۹ اردیبهشت ۱۳۷۷ یازدهمین نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران در محل دائمی نمایشگاه‌های بین‌المللی تهران با حضور ۴۱ کشور جهان در دو بخش اصلی و جنبی فعالیت پرشور خود را آغاز کرد.

ریاست محترم جمهوری در مراسم گشایش یازدهمین نمایشگاه بین‌المللی کتاب اصحاب فکر و فرهنگ را قهرمانان عرصه گفت‌وگوی میان تمدنها دانست و گفت: بیایید از منظر فرهنگ و معرفت و اندیشه به سیاست و زندگی نگاه کنیم و به آزادی سیاست از سلطه زور بیندیشیم و در سایه آن انسان را آزاد کنیم و کاری کنیم که سیاستمداران ما خردمندان و فرهنگ دوستان و آزادیخواهان باشند.

۱۳۷۳ حدود ۶/۵ درصد کل آثار و کتابهای سالهای قبل از ۱۳۷۲ حدود ۲۱ درصد کل آثار ارائه شده در نمایشگاه یازدهم را به خود اختصاص داده بودند. همچنین در این نمایشگاه بیش از ۶۰ ناشر زن به ارائه آثار خود در نمایشگاه پرداختند.

ناشران خارجی

در بخش ناشران خارجی نمایشگاه یازدهم ۳۵۰ مؤسسه انتشاراتی از ۳۰ کشور جهان از جمله فرانسه، هند، کانادا، ایتالیا، پاکستان، کویت، عربستان، مصر، عراق، لبنان، فلسطین و لیبی در ۳ سالن به ارائه آثار خود پرداختند. لازم به ذکر است که ۵۰ مؤسسه انتشاراتی خارجی برای اولین بار در نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران حضور یافتند.

حضور ناشران عرب در نمایشگاه یازدهم نسبت به دوره‌های گذشته سه برابر شده بود. کتابهای بخش ناشران خارجی شامل کتابهای عمومی در سطح دانشگاهی و کتابهای تخصصی دانشگاهی در علوم پایه، پزشکی، فلسفه، علوم اجتماعی، دین، هنر و ... بود. لازم به ذکر است که در بخش ناشران عرب زبان بیشتر کتابهای فقهی عرضه شده بود که لازم است این امر در سالهای آینده به سایر موضوعات نیز گسترش بیشتری داشته باشد.

کتابهای بخش ناشران خارجی با قیمت هر دلار دو هزار ریال عرضه شد که این امر باعث افزایش ۲۵ تا ۴۰ درصدی سقف خرید نسبت به نمایشگاه دهم شد. در راستای ایجاد سهولت در امر خرید کتب خارجی کارتهای خرید کتب

خارجی از روز دوشنبه ۱۹ اردیبهشت ۷۶ در تهران و مراکز استانها در شعبه‌های مختلف بانک رفاه کارگران در معرض توزیع قرار گرفت.

نمایشگاه اطلاع‌رسانی

در بخش اطلاع‌رسانی ۱۰۳ مؤسسه دولتی و خصوصی در سالن شماره ۶ به ارائه جدیدترین محصولات و فن‌آوریهای خود در این حوزه پرداختند. تعداد ۱۰ مؤسسه شرکت‌کننده در نمایشگاه اطلاع‌رسانی دارای نمایندگی شرکت‌های خارجی بودند. برنامه‌های این بخش عبارت بود از:

- برگزاری سخنرانی‌ها و میزگردهای تخصصی
- برگزاری کارگاههای آموزشی
- ایجاد مراکزی برای برقراری ارتباط با شبکه اینترنت برای عموم مردم
- تشکیل غرفه اطلاع‌رسانی کودکان
- نمایشگاه مدارک تخصصی اطلاع‌رسانی
- بازارچه اطلاع‌رسانی برای عرضه مستقیم

محصولات به علاقه‌مندان
- برگزاری مسابقه‌های علمی و اهداء جایزه به سه نفر اول
- اهدای جایزه به بهترین نقدهایی که درباره سخنرانی‌های ایراد شده ارائه شد.

واقعیت این است که در بخش اطلاع‌رسانی و فن‌آوریهای جدید گردآوری و ثبت و اشاعه اطلاعات کشور ما در مرحله کپی کردن و خریداری اطلاعات قرار دارد. این حقیقت کتمان‌ناپذیر است که در هر کشور و در ذیل هر فرهنگ و تاریخی اطلاعات وسیعی وجود دارد

که گرایش به سمت گردآوری و ثبت و ضبط و سازماندهی و اشاعه آنها با استفاده از فن‌آوریهای جدید می‌تواند هر کشوری را و بالطبع کشور ما را در زمره تولیدکنندگان و عرضه‌کنندگان اطلاعات قرار دهد. مطمئناً برای این اطلاعات خریداران متعددی در جهان وجود خواهد داشت.

در این خصوص در حوزه‌های فقه، اصول، تفسیر و تاریخ اسلام کارهای زیادی صورت گرفته و تولیدات متعددی به بازارهای داخلی و خارجی عرضه شده است. این امر می‌تواند سرمشق خوبی برای سایر بخش‌های تحقیقاتی و مطالعاتی کشور باشد.

جشنواره صنعت چاپ

از دیگر بخش‌های اصلی نمایشگاه یازدهم جشنواره صنعت چاپ بود. این بخش با هدف معرفی آثار برتر در زمینه‌های مختلف صنعت چاپ و با حضور ۴۰ مؤسسه داخلی و خارجی برگزار گردید.

این جشنواره شامل بخشهای مسابقه و نمایشگاه بود. در بخش مسابقه، داوران رشته‌های مختلف صنعت چاپ، از قبیل چاپ افست، فلکو، سیلک، اسکرین، چاپ مسطح، هلیوگرافور، لیتوگرافی، صحافی، مدیریت انتشار و تولید و سایر عملیات چاپ به ارزیابی این رشته‌ها پرداختند و در پایان برترین آثار ارائه شده از سال ۱۳۷۴ تاکنون را معرفی کردند.

بخش‌های نمایشگاهی جشنواره صنعت چاپ شامل موارد زیر بود؟
- نمایشگاه آثار چاپی خارج از مسابقه

- نمایشگاه چاپ و زندگی

- غرفه‌های مطبوعات تخصصی صنعت

چاپ

- غرفه‌های مؤسسه‌های آموزشی چاپ

- نمایشگاه کتابهای تخصصی صنعت چاپ

به زبانهای انگلیسی و فارسی

- نمایشگاه فیلم در زمینه موضوعات

مختلف صنعت چاپ و دستاوردهای خودکفایی

در ایران

- نمایشگاه ماشین‌آلات موزه‌ای چاپ

- غرفه‌های اتحادیه‌ها و مراکز مرتبط با

مشاغل چاپ

علاوه بر مؤسسه‌های داخلی نمایندگی‌های

ماشین‌آلات صنعت چاپ از آلمان، ژاپن، هلند،

دانمارک، تایوان، هند، سوئیس و انگلیس نیز در

نمایشگاه صنعت چاپ حضوری فعال داشتند.

مساحت نمایشگاه صنعت چاپ امسال نسبت به

سال گذشته ۴۰ درصد افزایش داشت و تعداد

شرکت‌کنندگان این نمایشگاه نسبت به سال

گذشته ۳۰ درصد رشد داشته است.

برنامه‌های جنبی نمایشگاه یازدهم

چندین برنامه جنبی با عناوین ذیل در طول

نمایشگاه برگزار گردید؟

نمایشگاه کتاب از نگاه عکاسان

این بخش جنبی در چهار بخش مسابقه،

نمایشگاه جنبی، برپایی سه میزگرد و چاپ آثار

منتخب نمایشگاه برگزار گردید.

فلسطین

در این بخش به مناسبت پنجاهمین سالگرد

اشغال فلسطین، نمایشگاهی از عکس، آثار

گرافیکی، کاریکاتور، نقاشی و آثار جمعی و

همچنین کتابهای منتشر شده در موضوع فلسطین

برگزار گردید.

سوم خرداد (دفاع مقدس)

در این بخش کتابخانه‌ای تخصصی ویژه

جانبازان و معلولان و خانواده‌های شهدا با پنج

هزار جلد کتاب و کتابخانه دفاع مقدس با هشت

هزار جلد کتاب و ۲۵۰۰ جلد کتاب برای

جانبازان نابینا با سه نوع کتاب بریل، گویا و

حسی - لمسی و ۵۰ عنوان نوار گویا برای

استفاده بازدیدکنندگان فراهم شده بود. همچنین

برنامه ویژه‌ای برای روز سوم خرداد (روز

آزادسازی خرمشهر) در محوطه باز نمایشگاه

اجرا شد.

نمایشگاه بین‌المللی کاریکاتور

نمایشگاهی از ۱۱۰ کاریکاتور از

کاریکاتوریست‌های داخلی و خارجی و همچنین

برگزاری مسابقه حضوری در ایام نمایشگاه از

برنامه‌های این بخش بود.

بزرگداشت سالروز حماسه دوم خرداد

به دلیل اهمیت مشارکت جوانان در

عرصه‌های سیاسی و فرهنگی کشور و ضرورت

تجهیز نیروی انسانی با دانش روز، در نمایشگاه

کتاب تهران مراسمی با عنوان "مشارکت جوانان"

برگزار شد. نمایشگاه موضوعی کتابهای جوانان و

برنامه‌های جنبی برای مشارکت جوانان، نظیر

کتاب‌نویسی، از دیگر برنامه‌های این بخش بود.

آثار و مفاخر فرهنگی

نمایش تابلوهای رنگ روغن و

مجموعه‌های مشاهیر فرهنگی ایران، ۳۰۰ عنوان

از تألیفات انجمن آثار و مفاخر فرهنگی، ۲۰۰

عنوان کتابهای آثار مفاخر ایران، ۵۰ عنوان کتاب

نفیس خطی و همچنین نمایش فعالیتهای انجمن

آثار و مفاخر از ۱۳۰۱ تا ۱۳۷۷ شمسی از جمله

برنامه‌های این بخش بود.

ادبیات انقلاب اسلامی

ارائه کتابهای منتشر شده در سراسر جهان در

مورد انقلاب اسلامی به زبانهای زنده دنیا و

چکیده‌نویسی کتابهای ارائه شده و رساله‌ها و

پایان‌نامه‌های دانشگاهی درخصوص انقلاب

اسلامی ایران و امام خمینی در خارج از کشور از

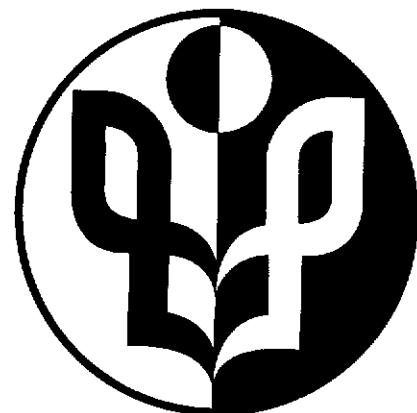
برنامه‌های این بخش بود.

سرای اهل قلم

در این بخش که برای نخستین بار در

نمایشگاه در نظر گرفته شد، مجموعه‌ای از

یادداشت‌ها، دست‌نوشته‌ها، مدارک تحصیلی و

تهران در یک نگاه

در جدول ذیل به بررسی و مقایسه دوره‌های مختلف برگزار شده نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران از چند زاویه پرداخته شده است.

با عنایت به آن جدول مشخص می‌شود که تعداد ناشرین از ۴۱۰ ناشر در اولین دوره به ۱۵۵۰ ناشر در یازدهمین دوره رشد پیدا کرده است. همچنین تعداد کشورهای شرکت‌کننده در نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران از ۳۲ کشور در اولین دوره به ۴۱ کشور در یازدهمین دوره رسیده است و تعداد عناوین کتب ارائه شده در این نمایشگاه از ۲۷۵۰۰ عنوان در اولین دوره به ۸۰۰۰۰ عنوان در یازدهمین دوره جهش داشته است.

البته لازم به ذکر است که از سال ۱۳۶۱ الی ۱۳۶۵ چندین دوره نمایشگاه داخلی کتاب در ایام دهه فجر در کتابخانه مرکزی پارک شهر و موزه هنرهای معاصر برگزار گردید که در واقع این نمایشگاهها سنگ بنای نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران بود.

کتابهای تألیفی در زمینه ادبیات و علوم انسانی نسبت به سال گذشته ۱۲ درصد رشد داشته است. در پایان این سخنرانی جوایز برگزیدگان نمایشگاه به شرح ذیل ارائه شد:

الف. مرکز فرهنگی سپاه به عنوان ناشر برگزیده دولتی معرفی گردید و از "انتشارات علمی و فرهنگی" نیز تقدیر شد.

ب. "نشر مرکز" و انتشارات "فکر روز" به عنوان ناشران برگزیده بخش خصوصی برگزیده شدند.

ج. در بخش کودکان و نوجوانان هیأت داوران با توجه به پایین بودن سطح کیفی و کمی آثار ارائه شده از سوی ناشران این بخش برنده‌ای اعلام نشد.

د. مؤسسه انتشاراتی "دارالمورخ العربی" از کشور لبنان به عنوان ناشر برگزیده بخش عربی و انتشارات "مک گروهیل" به عنوان ناشر برگزیده بخش لاتین ناشرین خارجی شرکت‌کننده در نمایشگاه یازدهم برگزیده شدند.

یازده دوره نمایشگاه بین‌المللی کتاب

دانشنامه‌های اهل قلم به نمایش گذاشته شد و همچنین اساتید و نویسندگان داخلی و خارجی و مسئولین بلندپایه وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی با حضور خود در این بخش نمایشگاه گرمای خاصی به آن بخشیدند.

اختتامیه

یازدهمین نمایشگاه بین‌المللی کتاب طی مراسمی در روز ۸ خرداد ۱۳۷۷ خاتمه یافت.

وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی نمایشگاه کتاب را به "جشن فرهنگی" توصیف کرد و نمایشگاههای کتاب را عاملی مهم در ارتقاء فرهنگ مردم قلمداد نمود. وی به حق کتاب را در مقایسه با سایر رسانه‌ها، پدیده‌ای ماندنی‌تر دانست و با قدردانی از حضور ناشران داخلی و خارجی در این رویداد بین‌المللی فرهنگی، اظهار امیدواری کرد که ناشران غیرایرانی نیز در سالهای آینده با ارائه عنوانهای جدیدتری در این نمایشگاه حضور پیدا کنند.

قائم مقام وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی و رییس نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران طی گزارشی از چگونگی برگزاری نمایشگاه یازدهم گفت: حضور دو میلیون دیدارکننده، برگزاری ۳۰ نشست تخصصی، مراسم پرشور و ویژه دوم و سوم خرداد و روز فلسطین نشانه‌های شور و استقبال و موفقیت این نمایشگاه است. وی اظهار داشت این استقبال بی‌نظیر را باید ناشی از تحرک تازه در عرصه نشر کشور دانست، به طوری که در سال ۱۳۷۶ بیش از ۱۴ هزار عنوان کتاب جدید منتشر شده است که این خود ۱۰ درصد افزایش نسبت به سال قبل را نشان می‌دهد. وی گفت امسال از مجموع کتابهای منتشر شده ۵۳ درصد چاپ اول بوده که ۱۹ درصد رشد نسبت به سال قبل داشته است.

دوره	تاریخ برگزاری	تعداد ناشرین	تعداد کشورها	تعداد عناوین
اول	۱۳۶۶	۴۱۰	۳۲	۲۷۵۰۰
دوم	۱۳۶۸	۵۲۸	۳۲	۳۸۰۰۰
سوم	۱۳۶۹	۷۴۰	؟	۴۸۰۰
چهارم	۱۳۷۰	۹۲۰	۳۰	۶۰۰۰۰
پنجم	۱۳۷۱	۱۰۰۰	۲۶	۶۳۵۰۰
ششم	۱۳۷۲	۱۲۰۰	۳۰	۶۰۰۰۰
هفتم	۱۳۷۳	۱۳۰۰	۲۹	۶۳۲۰۰
هشتم	۱۳۷۴	۱۶۰۰	۳۰	۷۰۰۰۰
نهم	۱۳۷۵	۱۶۰۰	۲۷	۷۲۰۰۰
دهم	۱۳۷۶	۱۴۰۰	۴۰	۷۵۰۰۰
یازدهم	۱۳۷۷	۱۵۵۰	۴۱	۸۰۰۰۰